

Miért olvassuk, miért ne?

Interjú Faragó Ferencsel, a Hamvas-tár létrehozójával

Ki volt szerinted Hamvas Béla?

- Normális ember volt, vagy legalábbis törekvéseiben ehhez áll a legközelebb. A kérdés talán fordítva jobban föltehető: ki nem volt Hamvas Béla? A kérdés megválaszolására Szathmári Botond tesz kísérletet:

- Hamvas nem volt filozófus, mint sokan vélik. Írásainak ugyan jelentős része foglalkozik filozófiai kérdésekkel, de nem ez a perdöntő.
- Nem tekinthető Hamvas misztikusnak sem, hiszen nem voltak látomásai, és bölcséletét sem homályos, misztikus képek segítségével fogalmazta meg.
- Hamvas nem volt művész vagy szépíró sem, noha vannak regényei, sőt zenedarabjai is, és elmondható róla, hogy virtuóz módon használta a magyar nyelvet.
- Hamvas nem volt vallásos gondolkodó sem, noha szinte mindenki annak tartja.
- Hamvas polihisztornak sem tekinthető, akinek sok mindenről van ismerete, neki csak egyről volt biztos tudása, ez pedig az ember isteni eredete, s minden, amit ezen kívül ismert, az ezt fejezte ki.

Mikor olvastál először Hamvast, és mi volt az? Mi volt az utolsó amit olvastál tőle? Te melyik művét ajánlanád kezdetnek?

- 1996-ban olvastam először, és mindjárt a *Scientia Sacra*-val kezdtem. Érdekes módon legutoljára szintén épp ezt olvastam. Kezdőknek a *Babérligetkönyv*-et ajánlanám.

Hogyan hat szerinted az olvasókra Hamvas Béla? Te kapsz valamiféle visszajelzéseket?

- A hatást olvasója válogatja – „Akinek van füle a hallásra, hallja.” - és, aki hallja, szívesen engedi, hogy hasson benne a hamvasi gondolat. Bár már annak idején figyelmeztetett Németh László, hogy Hamvast „...egy-egy tanulmányából csak félreismerni lehet. Kevés író képes első írásával olyan ellenszenvet kiváltani, mint ő. Az olvasó érzi az erejét, de ez az erő csak fokozza a meghökkenését. Hamvassal szemben csak kevesen jutottak túl az első felháborodáson.”

Neked milyen érzés Hamvast olvasni?

Mint egy felfedezés, ugyanakkor egy „deja vu” érzés is: ezt már hallottam valahol, ezt én is így gondolom, csak már „kigondolták” előlem.

Mi az szerinted, amiben aktuális, vagy talán jobb ha így teszem fel a kérdést: szerinted ma is aktuális?

Teljes mértékben aktuális ma is és holnap is.

Van elég időd olvasni? Most éppen mit olvasol? Milyen nyelveken beszélsz?

- Sajnos okkal kevesebb, időm van olvasni, mint ami elegendő lenne...

Rossz tulajdonságom, hogy egyszerre több művet olvasok: Kant, Németh László, Bourges, Kierkegaard, Weissmahr Béla és Hamvas.

A nyelvtanulás kimaradt az életemből, de ragadt rám némi latin és még némibb angol.

Tudható, hogy mennyien látogatják a Hamvas tárat, amit te készítettél? Mennyi ideig dolgoztál vele? És mivel foglalkozol mostanában?

- A „MYSTAT” adatai szerint az oldalon 867 a jelenlegi látogatók száma. Talán egy-másfél éve kezdtem gyűjteni a Hamvasról szóló írásokat, és jelenleg is nagyon örülök mindenféle Hamvassal kapcsolatos megnyilatkozásnak, mert Hamvas egyszerű (együgyű), de roppant sokszínű.

A célom az volt, hogy megismerjem – megismertessem, persze mindenféle kényszer nélkül.

Jelenleg épp egy Hamvas breviáriumon dolgozom.

Kifejtenéd, hogy jelen esetben hogy érted az együgyűt? ☺ (Egyművű?)

Talán helyesebb, ha így írom „egy ügyű”. Ez az egy ügy pedig a szeretet, ami maga az Isten. Talán túl vallásosan hangzik, de nem akar az lenni. Csupán annyi: bárhogy is forgassuk a dolgokat, mindig ugyanoda lyukadunk ki. Ez az egy ügyűség.

Mit tanultál Hamvastól? Mit változtatott meg benned, és mit erősített meg? Mit tudsz használni belőle?

- Azt, hogy hiteles embernek kell lenni. Megváltoztatta a tudományhoz való viszonyulásomat, és a mindenben jelenlévő istenképemet erősítette meg. Használni talán már sokat tudok belőle, de még nem eleget abból az egyszerűségből, abból az együgyűségből, amit Hamvas képvisel számomra.

Szerinted miért nem olvassák sokkal többen? Mit gondolsz, miért kell Hamvast olvasni? (Mi az a többlet, amit a javára írhatunk? Hogy miért kell – kíváncsiságból tettem fel így a kérdést, nyilván, hogy semmit sem kell, hisz a filozófiát sem kell mindenkinek érteni, pláne szeretni. De mitológia nem árt, és a szembesítés önmagunkkal, ami HB-t olvasva óhatatlanul megtörténik, tény, hogy kinek-kinek mértéke szerint. Olyan széles sávban ömleszti az információt, hogy valóban nem könnyű olvasmány.)

- Talán, mert a könnyebb ellenállás felé mennek. Hamvast nem könnyű megérteni. Csak egy saját példa: a „Karnevál”- ért vért izzadtam, és még most is úgy érzem, hogy csak töredékét értem annak, amit mondani akar.

Csak, ha ez a „kell” belső szükségből fakad, akkor azért kell olvasni, másként senkinek nem ajánlanám. A hamvasi életmű nem erkölcsi,- pedagógiai ihletésű, hogy elolvasom, és jobb leszek általa.

Kiket ismersz a HB rajongók közül? Vannak esetleg találkozók, születtek barátságok?

- Van két ún. Hamvas-kör Budapesten, az egyik Dúl Antal vezetésével a Váci utcában, a másik Szathmári Botond közreműködésével a Fasori Gimnáziumban. Sok jó embert ismerek mindkét helyen.

Láttad a Hamvas-filmet a Dunán?

Sajnos nem.

Van legkedvesebb történeted Hamvassal kapcsolatban?

Hamvas a paradoxonok embere volt, ez halálában is elkísérte. 1968. november 7-én halt meg, a szentendrei temetőben egész közel a szovjet emlékhöz temették el. A rendszerváltoztatásig minden évben – halálának évfordulóján, november 7-én – eljátszották az Internacionálét, kicsit neki is, a tán egyetlen internacionalistának.